

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

3. Закон України Про оплату праці, затверджений постановою Верховної Ради України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. Режим доступу до ресурсу: БИр://2акоп2.гаєа^оу.иа/1а:№в/вЪо'№/108/95-вр.

4. Кодекс законів про працю України, затверджений Законом від 10.12.1971 р. № 322-УШ. Режим доступу до ресурсу: БИр://2акоп2.гаєа^оу.иа/1а:№в/вЪо'№/322-08.

5. Наказ Державного комітету статистики України Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати від 13.01.2004 р. № 5 із змінами і доповненнями. Режим доступу до ресурсу: БИр://2акоп5.гаєа^оу.иа/1а:№в/вЪо'№/20114-04.

6. Кантаєва О.В. Шляхи удосконалення обліку оплати праці. - Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. - 2012. - № 2. - С. 186

7. Кравченко М.А. Сутність оплати праці як економічної. - Бізнес навігатор. - 2013. - № 1. - С. 3-4.

8. Потьомкін Л. Сучасні тенденції організації заробітної плати в промисловості України. - Україна: аспекти праці. - 2013. - № 7. - С. 20-25.

9. Електронний ресурс: БИр://8орЪиБ.а1;иа

Чернявська Н.Ю.

VI курс, ОАМ-1 (16.15/3)

Науковий керівник:

к. е. н., доцент кафедри аудиту

Щирська О. В.

Національна академія статистики,

обліку та аудиту

(м. Київ)

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ПРИНЦИПИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ

В процесі здійснення господарської діяльності у всіх без винятку підприємств виникає потреба здійснювати розрахункові операції як всередині самого підприємства, так і з іншими організаціями, підприємствами і фізичними особами.

Розрахунки підприємств та організацій між собою, а також з органами фінансово-кредитної системи здійснюються за участю

готівки та в безготівковому вигляді. Переважна більшість міжгосподарських розрахунків здійснюється саме за допомогою безготівкових розрахунків.

Безготівкові розрахунки - розрахунки, що проводяться без участі готівки, тобто в сфері безготівкового грошового обороту.

В Україні на даний час діють такі форми безготівкових розрахунків:

— платіжними дорученнями; — платіжними вимогами-дорученнями; — чеками; — акредитивами; — векселями; — платіжними вимогами; — інкасовими дорученнями (розпорядженнями). Окрім того, все більшого поширення набувають розрахунки банківськими платіжними картками і електронні кошти.

Організація безготівкових розрахунків повинна відповідати певним вимогам, головна з них - забезпечувати своєчасне отримання кожним підприємством грошових коштів за поставлену ним продукцію та надані послуги, чим сприяти прискоренню обігу оборотних коштів підприємства[6].

Питання організації обліку і контролю безготівкових розрахунків досліджували у своїх працях видатні вітчизняні науковці, такі як Ф.Ф. Бутинець, В.М.Пархоменко, М.Д.Корінько, А.М. Андросов, А.С. Гальчинський, Г.Г. Кірейцев та інші вчені.

Результати їх досліджень досить важливі, проте деякі питання потребують подальшого вивчення, оскільки в умовах стрімких змін сучасності, ефективність функціонування економіки в цілому і кожного окремого підприємства значною мірою залежить від досконалості організації обліку розрахунків та їх контролю.

Практична діяльність підприємств свідчить про наявність актуальних питань, пов'язаних з обліком, аналізом і контролем розрахунків. Певні організаційно-методичні особливості обліку і контролю безготівкових розрахунків потребують конкретизації у галузевому аспекті.

Порядок здійснення розрахунків між підприємствами суворо регламентований законодавством.

Безготівкові розрахунки в господарській діяльності підприємств України регулюються "Інструкцією про безготівкові розрахунки в

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

Україні в національній валюті" затвердженої постановою правління НБУ № 22 від 21.01.2004р. [4], яка розроблена згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» [2], іншими законодавчими актами України та нормативними актами Національного банку України. Інструкція визначає загальні принципи організації безготівкових розрахунків у національній валюті України, їх види, стандарти документів та порядок їх обігу, що впроваджуються в господарський оборот України.

Постановою НБУ від 12.11.2003 р. № 492. «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» [3] зазначено що підприємства та установи обов'язково зберігають грошові кошти на рахунках в установах банку (за винятком перехідних залишків у касі).

Можна виділити основні принципи організації безготівкових розрахунків:

1. Грошові кошти всіх господарських суб'єктів (як власні, так і залучені) підлягають обов'язковому зберіганню на рахунках в банках.

2. Суб'єкти господарської діяльності мають право самі обирати банк та відкривати в ньому рахунки для розрахунково-касового обслуговування.

3. Безготівкові розрахунки між підприємствами, фізичними особами здійснюються через банки шляхом перерахування коштів із поточних рахунків платників на поточні рахунки одержувачів коштів за допомогою різних банківських операцій (кредитних, розрахункових).

4. Банки списують кошти з рахунків підприємств тільки за розпорядженнями їх власників, крім випадків, у яких безспірне списання (стягнення) коштів передбачене законом України, а також за рішенням суду, арбітражного суду та виконавчими приписами.

5. Доручення підприємств на перерахування коштів приймаються банками до виконання тільки в межах наявних коштів на їх рахунках або за рахунок платіжного кредиту банку.

6. Зарахування коштів на рахунок одержувача відбувається після списання відповідних грошових сум із рахунків платника.

7. Банк на договірній основі здійснює розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів і виконує їх розпорядження щодо перерахування коштів із рахунків.

8. Підприємства самостійно обирають форми розрахунків та вказують їх при укладенні між собою договорів.

9. Взаємні претензії за розрахунками між платником та одержувачем коштів розглядаються сторонами в претензійно-позовному порядку без участі банку.

Здійснення розрахункових операцій через банк знижує потребу в готівці, сприяє концентрації в банку вільних грошових коштів для кредитування, забезпечує їх збереження і більш ефективно використання підприємствами [5].

Як найбільш ліквідні активи, грошові кошти (в т.ч. кошти на поточних рахунках в банках) є важливими елементом ринкової економіки [7]. Грошові активи зумовлюють активізацію суб'єктів господарювання до самофінансування. Вони наявні на етапах придбання товарів, виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, їх продажу і отримання виручки.

Важливо удосконалювати організацію безготівкових розрахунків у розв'язанні глобальних економічних проблем України, і трансформувати бухгалтерський облік та аудит безготівкових розрахунків відповідно до економічних відносин сучасного ринкового спрямування [10]. Саме організація безготівкових розрахунків повинна активно сприяти зміцненню договірної дисципліни; підвищенню відповідальності підприємств за своєчасне і в повному обсязі здійснення платежів за всіма зобов'язаннями; прискоренню обороту оборотних коштів; зменшенню видатків обігу; ефективному використанню тимчасово вільних коштів та ін.

Список використаної літератури:

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999р. №996-ХІУ: Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

2. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000р. № 2121-III зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

3. Постанова НБУ від 12.11.2003 р. № 492. «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах».

4. Постанова правління НБУ № 22 від 21.01.2004р. «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті».

5. Рибіна Л.А. Роль безготівкових розрахунків в поліпшенні фінансового становища підприємств Л.А. Рибіна // Вісник Сумського сільсько-господарського інституту. Науково-методичний журнал. Вип. 1 2012. - С.155-157.

6. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: [підручник] / Ф.Ф. Бутинець, О.П. Вайналович, І.Л. Томашевська. - [4-те вид., перероб. і доп.] - Житомир: Рута, 2006. - 528 с

7. Пархоменко В.М. Бухгалтерський облік в Україні. Нормативи. Коментарі./ В. М. Пархоменко. - К.: НОМУРО, 2012. - 732 с.

8. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2006, - 526 с.

9. Облік, контроль та аналіз: Словник-довідник: Навч. посіб./ І. І. Пилипенко, В. П. Пантелеєв, В. О. Шевчук та ін.; За ред. проф. В. П. Пантелеєва, В. О. Шевчука. - К.: Бізнес Медіа Консалтинг, 2011. - 368 с.

10. Корінько М.Д. Бухгалтерський облік: навч. посіб. для студ. ВНЗ./М.Д. Корінько, Г.Б. Тітаренко, В.П. Карев, Н.М. Цветкова, В.П. Пантелеєв, О.І. Пилипенко, М.Т. Левочко; за ред. М.Д. Корінько; ДКСУ; ДАСОА. - К.: ДП Інформ.-аналіт. агенство, 2009. - 459с.